

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Педагогіка і психологія вищої школи
(обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма 12 Дошкільна освіта; 025 Музичне мистецтво; 014.13 Середня освіта (музична освіта); 053 Психологія (соціальна психологія, практична психологія); 231 Соціальна робота (соціальна педагогіка, соціальна робота, соціальна робота в громаді); 014.03 Середня освіта (історія); 0321 Історія та археологія 052 Політологія; 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії (міжнародні відносини, міжнародна інформація); 031 Релігієзнавство; 033 Філософія; 034 Культурологія; 041 Богослов'я; 054 Соціологія; 232 Соціальне забезпечення; 191 Архітектура та містобудування; 192 Будівництво та цивільна інженерія; 73 Менеджмент; 103 Науки про землю; 106 Географія; 193 Геодезія; 242 Туризм; 111 Математика; 113 Прикладна математика; 122 Комп'ютерні технології; 124 Системний аналіз; 014 Середня освіта Філологія; 061 Журналістика; 104 Фізика та астрономія; 105 Прикладна фізика; 121 Інженерія програмного забезпечення; 122 Комп'ютерні науки; 123 Комп'ютерна інженерія; 125 Кібербезпека; 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка; 153 мікро- та наносистемна техніка; 171 Електроніка; 172 Телекомунікації та радіотехніка.

Рівень вищої освіти другий магістерський
Інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук,
Факультети: педагогіки, психології та соціальної роботи; історії, політології та міжнародних відносин; філософсько-теологічний; архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва; географічний, математики та інформатики; факультет фізичної культури та здоров'я людини; іноземних мов, філологічний.

Мова навчання українська

Розробники: доктор психологічних наук,
професор кафедри педагогіки
та методики початкової освіти
Іванчук М.Г.
доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки
та методики початкової освіти
Романюк С.З.
доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки
та методики початкової освіти
Федірчик Т.Д.

Профайл викладача (-ів) <http://elemed.chnu.edu.ua>

Контактний тел. Іванчук М.Г. +(380)2724412
Романюк С.З. +(380)8299766
Федірчик Т.Д. +(380)9351468

E-mail: Іванчук М.Г. maria.ivanchuk@chnu.edu.ua
Романюк С.З. svdelev@gmail.com
Федірчик Т.Д. fedirchiktanya@gmail.com

Сторінка курсу в Moodle
Консультації

Очні та онлайн консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Психологія і педагогіка вищої школи» - одна з важливих дисциплін в системі вищої освіти. Предметом вивчення навчальної дисципліни для студентів другого освітнього рівня (магістерського) - є методологічні основи педагогіки та психології вищої школи, сучасні методики викладання навчальних дисциплін, особливості дидактичних прийомів та методик інноваційних технологій, що забезпечують якість освіти та контролю за рівнем навчальних досягнень студентів, особливостей діяльності викладача та його професіоналізм. Засвоений матеріал курсу здобувачами забезпечить обізнаність в особливостях організації освітнього процесу сучасного навчального закладу вищої школи та ознайомлення з процесами реформування вищої освіти в Україні, а також вимог до професіоналізму викладача.

Дисципліна «Психологія і педагогіка вищої школи» спрямована на формування у студентів цілісного й системного розуміння психолого-педагогічних проблем становлення особистості та професійної підготовки студентів в умовах вищого закладу освіти; пізнання психологічних закономірностей і умов ефективності процесу професійної освіти у вищій школі; забезпечення засвоєння теоретичних основ організації освітнього процесу у вищому закладі освіти та наукових основ управління вищою школою.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів другого магістерського освітнього рівня з теорією та практикою навчання, виховання й управління у вищій школі, психологічними закономірностями освітнього процесу та співпраці між викладачем і студентом, студентською групою, формування їх готовності до викладацької діяльності у закладах вищої освіти, організації науково-дослідної та інноваційної діяльності.

3. Пререквізити. Ефективність засвоєння даного курсу підвищує вивчення наступних дисциплін: «Основи педагогіки», «Дидактика», «Педагогічна психологія», «Педагогічна майстерність».

4. Результати навчання

Компетентності з освітньо-професійної програма - Початкова освіта

ЗК-2. Здатність діяти на основі етичних міркувань на засадах толерантності і доброчесності, цінування й поваги різноманітності та мультикультурності.

ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних фахових рішень, адаптуватися до нових ситуацій у педагогічній діяльності та особистісного і професійного зростання, самоствердження та самореалізації.

ЗК-6. Здатність до міждисциплінарних наукових досліджень на основі поєднання різних концепцій і підходів.

ЗК-8. Здатність до критичного аналізу, генерування нових ідей, мотивування до досягнення спільної мети.

СК-14. Здатність до змістово-функціонального моделювання, прогнозування та управління освітнім процесом, визначати перспективи розвитку педагогічної діяльності, умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.

СК-15. Здатність аналізувати тенденції та реформи освітньої політики України, міжнародні порівняльні дослідження якості освіти.

Програмні результати навчання

ПР-14 Демонструвати знання та розуміння вимог до професійної діяльності вчителя з урахуванням змін в освітній політиці/змісті освіти; виявляти творчу ініціативу та підвищувати свій професійний рівень щодо ефективності управління й організації освітнього процесу.

ПР-16 Знати види, форми професійного розвитку вчителя, аналізувати можливості особистого професійного зростання та планувати його для досягнення стратегічних і операційних цілей, здійснювати моніторинг власної діяльності та взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства і підтримки з метою удосконалення своєї та їхньої педагогічної майстерності.

ПР-18 Вміти здійснювати керівництво проектуванням в освітньому процесі: аналізувати стан, засобом проведеної діагностики, визначати перспективи, окреслювати стратегії досягнення мети у вихованні, навчанні і системі управління.

ПР-19 Використовувати в практиці теоретичні основи вітчизняної та зарубіжної педагогіки, виявляти позитивні аспекти міжнародного досвіду в галузі освіти.

Конкретизовані результати навчання з курсу (в результаті вивчення курсу, студент повинен):

а) знати:

- теоретичні основи педагогіки та психології вищої школи як науки та навчальної дисципліни;
- структуру, зміст системи вищої освіти в Україні та особливості управління нею;
- основні категорії дидактики вищої школи та нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти;
- структуру, особливості та психологічні закономірності організації освітнього процесу у вищій школі;
- специфіку застосування інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі вищої школи;
- основні дидактико-методичні засади контролю та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів;
- особливості індивідуальної та позааудиторної навчально-виховної роботи зі студентською молоддю;
- психологічні особливості студентського віку та становлення особистості студента як майбутнього фахівця;
- психологію педагогічної діяльності викладача вищої школи та професійні вимоги до неї;
- шляхи конструктивного подолання бар'єрів і вирішення конфліктів у педагогічній взаємодії «викладач - студент».

б) уміти:

- аналізувати зв'язки педагогіки з системою педагогічних наук та іншими науками;

- складати план навчальних занять (лекції, семінарських, лабораторних) у вищій школі та аналізувати засоби діагностики;
- використовувати інтерактивні ігрові методи та методики інноваційних технологій навчання у підготовці фахівців;
- планувати та реалізовувати організаційно-виховну роботу куратора академічної групи;
- давати психологічну характеристику студентського періоду життя людини, визначати механізми соціалізації особистості у студентському віці;
- складати характеристику студента та студентської групи;
- визначати зв'язки між рівнем інтелектуального і особистісного розвитку студентів та формами і методами впливу на результати навчання та виховання;
- складати програму особистісного самовдосконалення та програму «Я концепція майбутнього фахівця».

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	5-й	9	3	90	30				60		іспит
Заочна	5-й	9	3	90	8				82		іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назва модулів	Теми лекції	Кількість годин			
		Л		С.р.	
		Д	З	Д	З
Педагогіка вищої школи	1.1. Теоретичні основи педагогіки вищої школи як науки та навчальної дисципліни	2		4	
	1.2. Вища освіта України. Система вищої освіти в Україні та управління нею.	2		4	
	1.3. Дидактика вищої школи. Зміст освіти у закладах вищої освіти. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти та якості освітньої діяльності	2		5	

	1.4. Організація освітнього процесу у вищій школі: особливості організації освітнього процесу у вищій школі управління освітнім процесом; методи, та форми навчання. Студентоцен-тризм в освітньому процесі	6		8	
	1.5. Інноваційні технології навчання у вищій школі	2		4	
	1.6. Контроль та оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.	2		4	
	1.7. Організація позааудиторної виховної роботи у ЗВО та академічній групі	2		4	
<i>Модульна контрольна робота – 1 год.</i>					
Психологія вищої школи	2.1. Психологія вищої школи як наука і навчальна дисципліна	2		4	
	2.2. Студент як об'єкт і суб'єкт навчально-професійної діяльності у вищому навчальному закладі.	2		4	
	2.3. Студентство як соціальна група та її психологічні особливості	2		4	
	2.4. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності	2		4	
	2.5. Психологічні особливості професійної діяльності викладача вищої школи. Професіоналізм та педагогічна майстерність у педагогічній діяльності викладача.	2		5	
	2.6. Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами.	2		6	
	2.7. Протиріччя і конфлікти у педагогічній взаємодії та шляхи їх запобігання й вирішення. Доброчесність як основний принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача зі студентством	2		6	
<i>Модульна контрольна робота – 1 год.</i>					
Всього годин:		30	8	60	82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Завдання для СРС

з курсу «Педагогіка і психологія вищої школи»

Модуль 1 «Педагогіка вищої школи»

№	Тема	Завдання	Максимальна кількість балів
1.	Тема 2	Розробити <i>модель вищої освіти України</i> на основі аналізу її системи (рівні вищої освіти, ступені вищої освіти, типи ВНЗ тощо). (аркуш А4)	12
2.	Тема 5	Розробити <i>поширений план лекційного заняття</i> з курсу вашої спеціальності (тема на вибір)	12

		(на аркушах А4)	
3.	Тема 5	Розробити <i>поширений план семінарського заняття</i> з курсу вашої спеціальності (тема на вибір) (на аркушах А4)	12
4.	Тема 6	Розробити <i>план виховної роботи куратора</i> в академічній групі (на рік). (на аркушах А4)	12
5.	Всі теми	Модульна контрольна робота	12
Всього			60 балів

Кількість набраних студентом балів за модуль множиться на **коефіцієнт 0,5**.

Завдання для СРС
з курсу «Педагогіка і психологія вищої школи»
Модуль 2. «Психологія вищої школи»

№	Тема	Завдання	Кількість балів
1.	До кожної теми	Скласти <i>словник основних понять з кожної теми</i> (на аркушах А4, або у тоненькому зошиті)	12
2.		Скласти <i>психологічну характеристику студента</i> групи (за власним вибором) (аркуш А4)	12
3.		Скласти <i>психологічну характеристику студентської групи</i> (на аркушах А4)	12
4.		Скласти <i>самохарактеристику</i> : «Я – як особистість»; «Я – як майбутній фахівець» (на аркушах А4)	12
5.	Всі теми	Модульна контрольна робота	12
Всього			60 балів

Кількість набраних студентом балів за модуль множиться на **коефіцієнт 0,5**.

Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є складовою підсумкового контролю.

Студентам пропонується з даної навчальної дисципліни виконати наступні завдання:

1. Скласти психологічний портрет майбутнього фахівця.
2. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти підвищення якості підготовки кадрів відповідного профілю.
3. Становлення багаторівневої системи підготовки кадрів в університеті.
4. Зміст освіти в системі підготовки фахівців за профілем.
5. Структура системи навчального процесу.
6. Дидактичні принципи навчання та їх розвиток.

7. Показники якості підготовки фахівців, критерії оцінки якості навчання.
8. Цілі, види і форми контролю якості навчання.
9. Професійна майстерність викладача.
10. Контроль якості викладання дисциплін управлінського циклу.
11. Диференціація контролю знань, умінь і навичок студентів.
12. Комплексний аналіз якості підготовки кадрів за результатами контролю.
13. Навчально-методична документація кафедри: нормативна, планова, методична, навчальна, звітно-інформаційна.
14. Розробка часткових методик викладання.
15. Створення навчально-методичного комплексу з дисципліни.
16. Інноваційні технології навчання у вищій школі.
17. Психологія взаємовідносин студентів і викладачів при аудиторній роботі.
18. Проблеми уваги у студентській аудиторії.
19. Упровадження модульно-рейтингової технології навчання.
20. Самостійна робота студентів у процесі навчання.
21. Характеристика навчальних програм відповідної спеціальності
22. Мотивація і стимули успішного навчання студентів і ефективної роботи викладачів.
23. Методи активізації навчання та організація їх впровадження.
24. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення освіти.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Головна мета контролю – визначити якість засвоєння навчального матеріалу студентами, ступінь відповідності сформованих умінь та навичок цілям та завданням навчання. У процесі вивчення курсу «Педагогіка і Психологія вищої школи » використовуються наступні методи контролю:

- спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів
- усне опитування
- програмований контроль
- письмове опитування
- дидактичні тести
- самостійна робота студента тощо.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий тест (іспит)	Сума
Вступ	Модуль 1. Педагогіка						Модуль2. Психологія							Самостійна робота студента		40	100
T1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T2.6	T2.7	T3.1	T3.2		
2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	4	4	60	100

5. Рекомендована література -основна

Основна

1. Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи : монографія / М. Б. Євтух, Л. Г. Горяна, Н. О. Терентьєва – Київ, 2015. – 420 с.
2. Вища освіта України: тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу»: теоретичний та науково-методичний часопис. – Київ, 2015. – 280 с.
3. Галузинський В.М., Євтух М.В. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. / В.М.Галузинський, М.В. Євтух– К.: ННТЛ, 2010.
4. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: Вступ до спеціальності : навч. посіб. / О. І. Гура. – К. : Центр навч. л-ри, 2005.
5. Загальна психологія. За ред. Максименка С. Д. – 2 вид. – Вінниця : Нова книга, 2004.
6. Сергеєнкова О.П. Загальна психологія: Навчальний посібник / О.П.Сергеєнкова– К.: ЦУЛ, 2015.
7. Драч І. І. Управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи: теоретико-методичні засади : монографія / І. І. Драч. – Київ : Дорадо-Друк, 2013. – 456 с.
1. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб / І. В. Зайченко. – Київ, 2017. – 456 с.
2. Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. Держ. Упр. при Президентові України. – Київ : Основа, 2014. – 496 с.
3. Освітній менеджмент: проблеми теорії та практики : монографія / Т. О. Дороніна, С. М. Амеліна, В. В. Гаманюк ; за ред. Т. О. Дороніної. – Кривий Ріг, 2014. – 300 с.
4. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. – Кривий ріг : Айс Принт, 2017. – Вип. 1 (50). – 332 с.
5. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.
6. Руденко Ю. Д. Шляхи подолання кризи сучасної педагогіки / Ю. Д. Руденко. – Київ : Просвіта, 2018. – 278 с.
7. Теоретичні та методичні засади управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи на основі компетентнісного підходу в межах європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу : монографія / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна[та ін.]. – Київ : ТОВ “Альфа-реклама”, 2014. – 338 с.
8. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : метод. рекомендації до практичних занять магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 130 с. – (Серія «Магістратура»).
9. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч.-метод. комплекс / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 134 с. – (Серія «Магістратура»).
10. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 250 с. – (Серія «Магістратура»).
11. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти : термінологічний словник / авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхоцький [та ін.] ; за наук. ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – 230 с.
12. Тимошко Г. М. Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу: теорія та практика : монографія / Г. М. Тимошко. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. – 592 с.
13. Цехмістрова Г. С. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. для студентів магістратури вищих навчальних закладів / Г. С. Цехмістрова, І. М. Кравченко. – Київ, 2014. – 328 с.

Допоміжна

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности. – М. : Наука, 1980. – 335 с.
2. Аргаил М. Психология счастья. Серия «Мастера психологии». 2-е изд. –СПб. : Питер, 2003. – 271 с.
3. Бенедиктов Б. А. Бенедиктов С. Б. Психология обучения и воспитания и высшей школе. – М. : Просвещение, 1991. – 312 с.
4. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. – М. : Издательство «Ось-89», 1999.
5. Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М. : Изд-во УРАЛ, 1999.
6. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл – ИЦ «Академия», 2006.
7. Кононенко А. О. Психологічні складові індивідуального іміджу сучасного педагога : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.07 / А. О. Кононенко. – Одеса, 2003. – 20 с.
8. Кравець В. П. Зарубіжна школа і педагогіка XX століття / В. П. Кравець. – Т., 1996.
9. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Умови застосування. Дистанційний курс / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко. – Х. : Торгсінг, 2001.
10. Левин К. Динамическая психология : Избранные труды / Под общ. ред. Д. А. Леонтьева и Е. Ю. Патяевой. – М. : Смысл, 2001.
11. Левин К. Разрешение социальных конфликтов – СПб. : Речь, 2000.
12. Леонтьев Д. А. Психология свободы: к постановке проблемы самодетерминации личности. Психологический журнал. – 2000. – Т. 21. – № 1.
13. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика. – Одесса : Аспект, 2005. – 334 с.
14. Маслоу А. Мотивация и личность. – СПб. : Евразия, 1999.
15. Маслоу А. Психология бытия. – М. : Рефл-бук, 1997. – 300 с.
16. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта – тенденція світова / Н. Г. Ничкало // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992- 2002 : зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. – Ч. 2. – Х. : ОВС, 2002.
17. Олпорт Г. Становление личности. Избранные труды. – М. : Смысл, 2002. – 462 с.
18. Реан А. А., Кудашев А. Р., Баранов А. А. Психология адаптации личности. – СПб : «Прайм-Евроснак», 2006. – 479 с.
19. Роджерс К. Становление личности: Взгляд на психотерапию / Пер. с англ. – М. : ЭКСМО-пресс, 2001. – 414 с.
20. Табачек І. В. Формування та розвиток особистості сучасного вчителя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.10 «Філософія освіти». – К., 2005. – 20 с.
21. Чалдини Р. Психология влияния. Убеждай, воздействуй, защищайся. – СПб. : Питер, 2010. – 336 с.
22. Шихи Г. Возрастные кризисы. Ступени личностного роста. – СПб. : «Ювента», 1999.
23. Щербань П. Сутність педагогічної культури : Вища освіта України / П. Щербань. – К., 2004.
24. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / Пер. с англ.; общ. ред. и предисл. А. В. Толстых. – М. : Прогресс, 1996.
25. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. – Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця : Вінницький соціально-економічний ін-т унту Україна, 2006. – 402 с.

7. Інформаційні ресурси

1. <http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека.
2. Болюбаш Я. Я. Державна програма «Вчитель» – поступ назустріч учителю / Я. Я. Болюбаш // <http://www.mon.gov.ua>
3. Інститут корекційної педагогіки і психології, м. Київ. Режим доступу : www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart
4. Морылева Э. А. Функциональное значение социально-профессиональной мобильности в подготовке педагога в вузе / Э. А. Морылева, Н. Н. Суртаева // [www.tgpi.tob.ru/info/nauka/conf/old/cont %20](http://www.tgpi.tob.ru/info/nauka/conf/old/cont%20).
5. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Даний ресурс містить максимально широкий спектр ключових текстів з психології, психогігієни, філософії, релігії, культурології та ін. Режим доступу: <http://psylib.kiev.ua/>
6. Сайт факультету Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова. В розділі «Наукова робота» розміщено монографії, статті співробітників університету. – Режим доступу : <http://www.psy.msu.ru/>
7. Сайт факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляє наукову фахову онлайн бібліотеку, зокрема понад 20 повнотекстових електронних версій видань з психології. – Режим доступу : <http://www.socd.univ.kiev.ua/>